

Onderwijsmethodieken

Inleiding: visies op opvoeden en onderwijs

Hoe je over onderwijs denkt wordt in hoge mate bepaald door je eigen opvoeding en de omgeving waarin je opgroeide. Van onderwijsgeevenden mag verwacht worden dat ze in staat zijn om zicht te hebben op de achtergronden van hun opvoedings- en onderwijsfilosofie. Leerkrachten maken dagelijks tientallen keuzes op basis van deze gedachten. Ze beïnvloeden er hun leerlingen mee.

Er zijn nogal wat indelingen gemaakt, om ons onderwijsland in kaart te brengen. In opvoeding en onderwijs heb je te maken met twee "polen" die tegenover elkaar liggen. Theodor Litt heeft ze in een beroemd geworden boek beschreven: Führen oder wachsen lassen?

Je kunt kiezen uit: wil ik strak leiding geven aan kinderen en wil ik alles zoveel mogelijk voor ze bepalen? (führen). Of vind ik dat kinderen niet beïnvloed horen te worden en dat alles vanzelf goed komt – laat maar uit zichzelf groeien (wachsen lassen)? De geschiedenis van onderwijs en opvoeding laat een voortdurend heen en weer pendelen zien tussen deze twee uitersten.

De richting van het "laat maar groeien", ontstond in de achttiende eeuw. Rousseau was degene die deze gedachten uitwerkte. Hij leefde in de periode van de romantiek. De navolgers van Rousseau vinden dat kennis in relatie staat tot de eigen innerlijk ervaring en dat leren vanzelf gaat. Kinderen zijn uniek en dus moeten programma's op persoonlijke ontwikkeling gericht zijn. Van nature is de mens goed in de ogen van Rousseau. Wat kinderen willen is wat ze behoren te willen, vinden zijn navolgers. Er hoeft dus weinig energie gestoken te worden in de pedagogische opdracht van de school.

De negentiende eeuw werd gekenmerkt door een nadruk op führen. Strak en streng moest er naar een doel gestuurd worden. Discipline was belangrijk ("Zucht und Ordnung muß sein"). De omringende cultuur bepaalt volledig wat er geleerd moet worden. Kennis is volgens deze opvatting objectief en zintuiglijk meetbaar. Programma's zijn dan ook op die reproduceerbare kennis gericht en het meten ervan is een belangrijk doel. De cultuur bepaalt ook wat een kind behoort te willen. Desnoods moet de eigen wil van het kind worden onderdrukt om plaats te maken voor de geldende culturele moraal.

Aan het begin van de twintigste eeuw ontstaat er op het ideaal van "führen" een reactie. Een aantal beroemde onderwijsgeevenden vindt dat je meer vrijheid moet geven. Zij leggen de deugd min of meer in het midden. Kinderen moet je grote vrijheid geven, maar er moet ook gestuurd worden. Dat sturen hoort echter onopvallend te gebeuren, op de achtergrond. Kinderen komen verder in interactie met hun omgeving. Daarbij vallen in de ontwikkeling stadia te onderscheiden. Kennis ontstaat vanuit een evenwichtige relatie tussen het onderzoekende individu en de probleemsituatie. Leren doe je in deze opvatting ook samen met je omgeving en niet uitsluitend individueel. Vanuit een smalle basis van algemene waarden en normen is er sprake van rationele ethische principes die de grondslag vormen voor handelen. Bekende pedagogen als Freinet, Petersen, Montessori en Parkhurst brengen deze gedachten in de praktijk. Ze stichten scholen die er tot op de dag van vandaag nog zijn. Deze beweging uit het begin van deze eeuw wordt wel reformpedagogiek genoemd.

In de jaren zeventig bloeiden de ideeën van Rousseau weer sterk op. Economisch ging het ons voor de wind en daarmee nam de behoefte aan vrijheid toe. De "anti autoritaire beweging" wilde kinderen volkomen vrij laten.

In de jaren tachtig en negentig van onze eeuw zien we dat het schoolklimaat weer in de richting gaat van "führen". Door de economische recessie wordt er "no nonsense" gedrag verlangd van mensen. Aanpassen en accepteren van leiding zijn weer in. Vrijheid wordt steeds meer ingeperkt en gevangen in regelgeving.

Deze trend zet zich ook door in de jaren negentig. Daarnaast beklemtoont de onderwijsminister echter het zelfstandig leren, leren leren en het zelfstandig construeren van eigen kennisbestanden. Leren moet "op maat" plaatsvinden en aangepast zijn aan de mogelijkheden en capaciteiten van de lerende (adaptief). Afhankelijk van het economisch klimaat, pendelen de opvattingen voortdurend tussen führen en wachsen lassen. Ook het onderwijsklimaat kent deze golfbeweging. Zoals al gesignaleerd bevindt ons land zich in een tweeledige ontwikkeling. Enerzijds is er de meer gesloten opvatting op vlak van eindtermen, leerplannen, toetsen en doorlichtingen en anderzijds wil men graag het leren zo vrij mogelijk ingericht zien, daarbij rekening houdend met verschillen in leertempo, ontwikkeling, culturele achtergrond etc. Daarbij moet er sprake zijn van leren leren, adaptief onderwijs en dient een proces van levenslang leren op gang te worden gebracht. Kennis moet zoveel mogelijk zelf worden samengesteld door onderzoekend bezig te zijn.

Didactische werkvormen:

Lesgeven gebeurt – afhankelijk van het niveau en de leeftijd van de klasgroep – sterk leerkracht gestuurd of eerder leerling gestuurd.

Traditioneel leren	Geleid leren	Begeleid leren	Zelfstandig leren	Open leren
Volledig leerkracht gestuurd	Voornamelijk leerkracht gestuurd	Zowel leerkracht als leerling gestuurd	Voornamelijk leerling gestuurd	Volledig leerling gestuurd

Omdat iedere leerling een eigen stijl van leren heeft (Kolb, een Amerikaanse psycholoog, onderscheidt vier stijlen, nl. de doener, de bezinner/dromer, de denker/theoreticus en de beslisser/pragmaticus), bereikt men meestal beter resultaat door te variëren in lesstijl en werkvormen.

* Bron: Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk, Piet Hoozeveld en Jos Winkels.

Indeling werkvormen:

In dit overzicht van werkvormen volgen we de pragmatische indeling voorgesteld in het boek 'Leren en onderwijzen – Inleiding tot de algemene didactiek' van Roger Standaert, Firmin Troch, Inge Peeters en Stef Piedfort (uitgeverij Acco).

De omschrijving van elke werkvorm vatten we samen in een aantal aandachtspunten met de focus vooral op de gespreks- en samenwerkingsvormen.

Dit is een volledig overzicht van de verschillende werkvormen. Het spreekt voor zich dat je als leerkracht rekening houdt met de leeftijd van de kinderen, de groeps grootte en het onderwerp van de les om een keuze te maken uit deze verschillende werkvormen.

In het Kunstenbadproject staan kinderen van 6 tot 8 jaar centraal, kies dus steeds voor werkvormen die deze jonge kinderen enthousiasmeren en die hun fantasie en creativiteit prikkelen. Je mag en kan als leerkracht meerdere werkvormen in één les gebruiken, jonge kinderen hebben immers nood aan afwisseling.

Een nieuwe werkvorm onder de knie krijgen vraagt wel wat tijd en oefening!

AANBIEDENDE WERKVORMEN:

Rol leerkracht:

Leerkracht centraal; eenzijdige kennisoverdracht; leerkracht beslist over leertempo.

Rol leerling:

Passief

1. Doceervorm

Opletten voor:

Daling efficiëntie leerrendement start na 5 minuten.

Aangewezen bij:

Structureren van info, oriënteren, verbanden leggen met andere leerstofonderdelen, toelichting bij moeilijke leerstof.

2. Demonstratie

Lesstof aanbrengen via visualisering: via proeven, via multimedia (beeld, audio, beamen...)

3. Vertellen

Voorbrengen van gedichten, ooggetuigenverslagen...

GESPREKSVORMEN:

Rol leerkracht:

Moderator

1. Onderwijsleergesprek of onderwijsgesprek

Wat/hoe?

Een sterk geleid gesprek waarin leerlingen via vragen uitgenodigd worden tot zelf meedenken in een door de leerkracht gewenste richting.

Tip?

Stel eenduidige vragen, probeer alle leerlingen te betrekken, door te vragen...

Vaardigheid leerkracht?

Goede beheersing van de techniek van het vragen stellen.

2. Klasgesprek

Wat/hoe?

Gesprek gevoerd vooral door de leerlingen, leerlingen communiceren rechtstreeks met mekaar; leerkracht blijft op achtergrond. Is vooral procesgericht.

Tip:

Onderwerp afbakenen, help besluiten formuleren, sluit af met evaluatiegesprek (nuttig bij aanvang van nieuw onderwerp).

Positief:

Leerlingen leren luisteren naar mekaar, leren spreekdrempelvrees overwinnen, vormen persoonlijke visie, en leren nuanceren.

3. Leergesprek (of evaluatiegesprek of besprekingsmethode)

Wat/hoe?

Gesprek (individueel of in groep) over de leerervaring van de leerling; leerkracht is moderator en blijft op achtergrond.

Positief:

Leerling leert zelf oplossingen zoeken (via schema, plan, schets...).

4. Groepsdiscussie (of probleemoplossend gesprek)

Wat/hoe?

In groep samen denken, bundelen van kennis-ideeën-meningen met het doel daar iets van te leren. Er wordt een discussieleider aangesteld (leerkracht of leerling in kleinere groep) die niet-inhoudelijk tussenkomt en die de discussie leidt in verschillende fasen (probleemstelling, afbakening onderwerp, ontleding probleem, zoeken naar oplossingen, bespreking voorstellen, formuleren conclusie).

Positief:

Creatief probleemoplossend en beoordelend denken wordt gestimuleerd.

Valkuil:

Leerlingen moeten voldoende achtergrondkennis hebben.

SAMENWERKINGSVORMEN (vormen van coöperatief leren)

Rol van de leerkracht:

Observator en coach

Wat/hoe?

Leervorm die leerlingen ertoe aanzet om in samenwerking met elkaar een taak tot een goed einde te brengen.

Positief:

Doelstellingen van sociale aard worden beter gerealiseerd; bevordert initiatief nemen, kritiek formuleren en aanvaarden, motivatie verhogen, gunstig voor attitudes verdraagzaamheid, contactbereidheid, verantwoordelijkheidsbesef, bereidheid tot helpen van anderen.

Valkuil:

Moeilijke meetbaarheid attitudes en effecten pas op langere termijn schrikt leerkrachten af, leerkracht moet meer improviseren; lesvoorbereiding en planning zijn moeilijker te volgen.

1. Groepswerk

Wat:

Leerkracht gestuurd coöperatief leren; samenwerken om te leren.

Soorten:

a) parallel groepswerk:

Wat/hoe?

Alle groepjes werken aan dezelfde taak.

Positief?

Geschikt voor leerlingen met weinig ervaring met groepswerk, tekorten kunnen via andere groepen worden aangevuld.

Valkuil?

Tijdrovend.

b) complementair groepswerk

Wat/hoe?

Opdracht wordt opgedeeld, ieder groepje krijgt ander onderdeel; bij rapportage wordt het volledige plaatje samengesteld.

Positief?

Gaat sneller, ideaal voor differentiatie (een zwakkere groep werkt aan makkelijker onderdeel).

Valkuil?

Indien gebrekkige rapportering kunnen bepaalde groepen/leerlingen belangrijke schakels missen.

c) gemengd groepswork

Wat/hoe?

Verschillende mogelijkheden, bv. groepswork met doorgeven: elk groepje begint met verschillende taak, resultaat wordt doorgegeven aan volgende groep die verdergaat of resultaat beoordeelt. Oorspronkelijke groep krijgt aanvullingen terug en bespreekt en maakt eindantwoord.

2. Varianten van groepswork

a) Brainstorming (of vrije associatie)

Wat/hoe?

Probleemstelling wordt op bord geschreven. Per groep noteert een leerling in kernwoorden de reacties, ideeën, meningen ... van zijn groep. Er wordt niet uitgeweid over de verschillende meningen. De groep bespreekt de voorgestelde oplossingen en stelt de beste oplossing voor aan de klas. De diverse ideeën worden klassikaal gegroepeerd.

Positief?

Leerlingen leren hun fantasie te gebruiken, creatief te zijn (er mag immers geen kritiek gegeven worden op elkaars ideeën).

b) Woordweb (of mindmap)

Wat/hoe?

Op het bord wordt een thema genoteerd. Leerlingen maken in groepjes hierrond een woordweb. Ze voegen woorden toe die passen bij het centrale thema en duiden aan wat de relatie daarmee is. Na de groepsfase wordt elk woordweb klassikaal toegelicht door de groepsvertegenwoordiger.

c) Peer-tutoring

Wat/hoe?

Een leerling geeft les aan een medeleerling.

Positief?

Leerling-onderwijzer moet leerstof op een creatieve manier kunnen aanbrengen.

Valkuil?

Leerling-onderwijzer moet leerstof onder de knie hebben.

d) Zoemgroepen (of buzz groups)

Wat/hoe?

Leerlingen houden kort (bv. 5 minuten) per groep een discussie. Stemvolume beperkt houden zodat anderen niet worden gestoord. Een rapporteur (aangesteld door leerkracht of leerlingen) brengt verslag uit van zijn groep.

e) Jigsaw groups (of puzzelgroepen)

Wat/hoe?

Basisgroepen van 4 à 5 leerlingen; opdracht wordt in 4 à 5 deelopdrachten verdeeld onder de groepsleden. Nadien worden expertgroepen (taakgroepen) samengesteld waarin leerlingen met hetzelfde opdrachtonderdeel uit verschillende groepen hun materiaal bespreken. Daarna wordt dit uitgelegd aan de eigen basisgroep. Dan volgt een individuele beoordeling over de totale leerinhoud.

f) Leerspel met wisselende groepen

Wat/hoe?

Groepjes van 4 à 5 leerlingen, heteroog samengesteld. De leerlingen overhoren mekaar. Nadien worden nieuwe teams samengesteld.

Positief?

Leerlingen leren samenwerken met iedereen.

g) CLIMmige werkwijze

Wat/hoe?

CLIM (Coöperatief Leren in Multiculturele groepen), maar zonder rotatie

Wat/hoe?

Groepswerk (heterogene groepen). Binnen de groep krijgt ieder groepslid een andere rol (aanvoerder, verslaggever, materiaalmeester, planner-tijdbewaker, bemiddelaar-woordvoerder...)

h) Check in duo's

Wat/hoe?

De leerlingen voeren individueel een opdracht uit. Daarna vergelijken ze in duo's de eigen antwoorden met die van een andere leerling. Bij onderling verschillende antwoorden wordt er gezocht naar wat het juiste antwoord moet zijn. Met een ander duo (of met correctiesleutels) kunnen de antwoorden nog een keertje vergeleken worden. Laatste fase: check in klas: de leerkracht bespreekt enkel die vragen waarover duo's geen overeenstemming konden bereiken.

Positief:

De leerlingen leren zelf snel en efficiënt controleren.

i) Mentor en pupil

Wat/hoe?

Leerkracht maakt heterogene groepjes van twee leerlingen. De pupil krijgt een doe-opdracht of oefening. De andere leerling (mentor) krijgt de opdracht om de pupil te observeren en raad te geven zodat die zijn doe-opdracht of oefening beter kan uitvoeren.

Positief?

Leerlingen leren mekaar strategieën aan.

j) Bekend – benieuwd – bewaard

Wat/hoe?

De klas wordt in kleine groepjes verdeeld. Een nieuw onderwerp / nieuwe leerinhoud wordt voorgelegd. In de groep wordt samengevat wat men al weet over het onderwerp (bekend), worden vragen geformuleerd naar wat men nog niet weet (benieuwd). Nadien wordt het onderwerp verder uitgediept (aan de hand van beeld/audio/tekst...) en gaat de groep na wat ze te weten zijn gekomen van het onderwerp (bewaard).

k) Dobbelen

Wat/hoe?

De leerlingen lezen of beluisteren een verhaal/tekst. De groepen worden ingedeeld. Elke groep heeft een dobbelsteen en een blad papier met daarop de verklaring van de stippen van de dobbelsteen. Bij ieder vlak, bij elk aantal ogen hoort een vraag (Wie? Wat? Waar? Wanneer? Hoe? Waarom?). Een leerling gooit, kijkt welke vraag hoort bij het aantal stippen en formuleert een antwoord op die vraag. De leerling naast de vraagsteller beantwoordt de vraag. De groep mag altijd helpen oplossen.

l) Rondje

Wat/hoe?

De groep krijgt een open vraag of opdracht. Iedereen krijgt even bedenktijd. Elke leerling legt een klein voorwerp in het midden van de tafel. Een leerling start met het geven van zijn ideeën en neemt nadien zijn voorwerp weg. Zo gaat het rondje verder tot alle voorwerpen van de tafel verdwenen zijn.

Positief:

Alle leerlingen komen aan de beurt.

m) De ronde tafel

Wat/hoe?

Variant op het rondje hierboven beschreven. Het rondje wordt nu schriftelijk gehouden. Elke leerling heeft een blad en noteert daarop zijn antwoord. Elke leerling schrijft met een andere kleur. De bladen schuiven telkens een plaats op, de leerlingen reageren op de vorige reactie (aanvullen, opmerkingen, vragen, onduidelijkheden ...).

n) Driestappeninterview

Wat/hoe?

Leerkracht formuleert een vraag. In duo's: leerling A interviewt leerling B over de vraag. Daarna interviewt leerling B leerling A. Dan volgt een rondje in een groep van vier leerlingen. Ieder vertelt wat voor hem de uitkomsten van het interview waren. A vertelt wat B heeft gezegd enz. Afronding met klasgesprek.

o) Spin

Wat/hoe?

Groepjes van 4 à 5 leerlingen. Eventueel worden taken verdeeld (organisator, secretaris...). De leerkracht verdeelt papier en stiften en legt de opdracht uit. Leerlingen brainstormen over het onderwerp volgens de wijzers van de klok. Ieder groepslid komt dus aan bod. De organisator leidt alles in goede banen. De notaris noteert in spinvorm. Na de brainstorm kan een verwerkingsopdracht worden toegevoegd, waarbij een selectie gemaakt wordt uit de resultaten van de brainstorm.

Positief:

Creatief denken in groep wordt gestimuleerd.

p) Spin met spion

Wat/hoe?

Variant op spin hierboven. Als de brainstorm verslapt, legt de begeleider de activiteit stil en voegt de rol 'spion' toe. De spion krijgt de opdracht te gaan kijken naar de resultaten van de andere groepen en daaruit over te nemen wat in de eigen groep ontbreekt. De groepen brainstormen intussen verder, de spion vult aan wat ontbreekt.

q) Carrousel

Wat/hoe?

De leerlingen krijgen een vraag, stelling, probleem van de leerkracht. Daarna gaan ze per twee samenzitten, met de gezichten naar elkaar (in twee kringen: binnen- en buitencirkel, of in twee rijen). De duo's delen info met elkaar, geven hun antwoorden op de vraag. De buitenste cirkel schuift dan een plaats door, zodat ze een nieuwe partner hebben. Opnieuw wordt info gedeeld. Zo tot de meeste vragen opgelost zijn. Eventueel kunnen hulpkaartjes worden gemaakt met uitlokkende hulpvragen of infokaartjes.

r) Hoekendebat

Wat/hoe?

De leerlingen krijgen een vraag/opdracht/stelling met een aantal keuzemogelijkheden. Elke keuzemogelijkheid wordt aangeduid op een bepaalde plaats in de klas (evt. hoeken). Leerlingen maken individuele keuze (die ze op papier schrijven) en gaan naar de hoek van hun keuze. Daar praten ze in duo's over hun keuze, ze zoeken argumenten voor hun keuze. Nadien noteren de leerlingen op hun plaats per keuzemogelijkheid de belangrijkste argumenten.

Positief:

Leerlingen leren keuzes maken, leren hun keuzes beargumenteren.

s) Denken-delen-uitwisselen

Wat/hoe?

De leerkracht stelt een vraag en vraagt iedereen erover na te denken. Eventueel kunnen leerlingen ook kort een antwoord noteren. Per twee overleggen de leerlingen over het juiste antwoord en stellen bij indien nodig. De leerkracht wijst willekeurig leerlingen aan om antwoord te geven. Er wordt niet onmiddellijk inhoudelijke commentaar gegeven, maar de vraag wordt doorgespeeld aan andere leerlingen.

t) Memory-spel

Wat/hoe?

Leerling trekt een kaart (waarop woord/tekening/formule) en probeert de bijbehorende kaart met de juiste oplossing te vinden.

Alternatieven:

Domino

u) Body grammar

Wat/hoe?

Ontstaan om leerlingen de grammaticale structuren in een vreemde taal in levende lijve te laten ervaren. Een leerling wordt zelf een woord of element in een zin en moet de structuur van een zin zoeken door in de juiste volgorde te gaan staan.

Positief:

De routine van de 'saai' grammaticales wordt doorbroken!

v) Binnen-buitencirkel

Wat/hoe?

De leerlingen staan opgesteld in twee concentrische cirkels. Binnen- en buitencirkel staan met het gezicht naar mekaar toe. De leerlingen wisselen info uit. Op een teken van de leerkracht wordt er doorgeschoven en wordt opnieuw info uitgewisseld aan een nieuwe partner. Ideaal om op een niet-schoolse manier stof te herhalen of vaardigheden te oefenen (bv. zich voorstellen).

w) Boodschapperdictee

Wat/hoe?

Duowerk. De tekst van een dictee (in een aantal exemplaren) hangt op het bord. De ene leerling blijft zitten en schrijft, de andere leerling moet telkens naar het bord om het dictee te memoriseren en over te brengen.

Positief:

Op die manier wordt het saaie dictee een spannende wedstrijd.

x) Pictionary

Wat/hoe?

Klas verdelen in groepen. Groep tekent woord (en legt eventueel uit), andere groep moet raden.

y) Carabistouille

Wat/hoe?

Verhalen improviseren n.a.v. situaties met een aantal vooraf afgesproken woorden, waarbij het de taak is van de luisteraars om die woorden te raden. (Spreek- en luisteroefening)

z) Duodictee

Wat/hoe?

Leerlingen krijgen blad met duodictee, plooien hun blad in twee waarbij ze elk een andere helft nemen. De ene leerling dicteert de andere. Na de oefening kunnen de cursisten hun eigen dictee verbeteren.

Positief:

Oefent zowel lees- als schrijfvaardigheid op een creatieve manier.

3. Probleemgestuurd leren

Rol leerkracht:

Begeleider-procesbewaker; hij levert een actieve ondersteunende bijdrage aan het leerproces van de leerling. Leerkracht stelt stimulerende vragen, maar geeft pas inhoudelijke bijdrage op verzoek van de groep.

Wat?

Leerlinggestuurd coöperatief leren.

Hoe?

Leerlingen worden ingedeeld in kleine groepen (6 à 12 leerlingen) en krijgen probleem voorgelegd. In groep wordt probleem geanalyseerd: wat weten we al, wat nog niet en wat moeten we dus nog zoeken (= formuleren leerdoelen). Leerling werkt vervolgens individueel of in groepjes verder aan de uitdieping (= zelfstudie). Nadien komt de groep opnieuw samen en wordt gerapporteerd en getest of het probleem nu beter begrepen wordt.

4. Simulatiespel

Wat?

Rollenspel binnen een welomschreven structuur. Aan de rollen worden voorwaarden en eisen gekoppeld.

Voorbeeld: inoefenen verkooptechnieken, telefoongesprek ...

Positief?

Door het meer zakelijke karakter zijn leerlingen minder geremd; men komt tot meer cognitief gerichte doelstellingen.

5. Rollenspel

Wat?

Inlevingsspel; leerling leeft zich naar best vermogen in in een bepaalde rol. Klimaat van openheid en vertrouwen is noodzakelijk.

Voorbeeld:

Spelen van personages uit tekst.

Positief?

Vooral affectief, men leert zich in de plaats van iemand anders stellen, leert anderen beter begrijpen en aanvaarden.

6. Gevalsmethode (of casestudy)

Wat?

Concrete, realistische situaties worden individueel geanalyseerd; daarna worden de visies in groep voorgesteld en besproken. De eigen visie wordt opnieuw bijgestuurd na opzoeken van bijkomende info. De verschillende visies worden geselecteerd en beoordeeld.

Positief?

Probleemoplossend denken en transfer van oplossingen naar soortgelijke nieuwe situaties.

INDIVIDUALISERENDE WERKVORMEN

Wat:

Het programma wordt in kleinere eenheden opgesplitst (= units, modules, zelfstudiepakketten...) en duidelijke doelstellingen worden geformuleerd (leerling moet exact weten wat van hem verwacht wordt).

1. (Begeleid) Zelfstandig Leren

Wat/hoe?

Leren via gedeelde sturing; rol van de leerling: zelf werken, zelfstandig werken en zelfstandig leren; rol van de leerkracht: coach. In de instructie worden de opdracht en de doelstellingen toegelicht,

wordt het materiaal en de hulpmiddelen omschreven; de leerling voert de opdracht stapsgewijs en in deelopdrachten uit en heeft nadien ruimte om product en proces te evalueren.

2. Labopracticum

Wat/hoe?

Alle leerlingen voeren (individueel of in groep) een praktische activiteit uit (bv. een proef), met als doel iets te illustreren of te onderzoeken of te oefenen.

3. Zelfstudiepakket

Wat/hoe?

Een individueel door te lopen programma; de leerling voert een aantal geordende studietaken uit die behoren tot een onderdeel van dat programma. De leerling gaat zelf zijn vorderingen na door het uitvoeren van de toetsen die in het pakket zitten. De eindtoets wordt door de leerkracht op het gepaste ogenblik beschikbaar gesteld.

4. Contractwerk

Wat/hoe?

Individuele leerling moet op basis van een 'contract' een aantal opdrachten binnen een formeel bepaalde periode afwerken. De leerling kan tijdens de contractwerktijd zelf beslissen over de duur en de volgorde van verwerking van de opdrachten.

Positief?

Differentiatie.